

Előfizetési ár:

Egész évre..... 6 frt — kr.

Félévre 3 frt — kr.

Negyedévre.... 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 12 kr.

KORUNK

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAPON.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Budapest,
IV. szarka-utca 5. szám.Kéziratok nem adatnak
vissza.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Kador Sándor.

Fata Morgana.

„Num et luctata canis nodum abripit:
attamen illi
Quum fugit, a collo trahitur pars magna
catenae“.

A Persi. Flac. Sat. V. v. 159.

Szabadelvűség, függetlenség, korunknak legkedvesebb, lehangzatosabb vezérszavai.

Igen, a minden rend, fegyelemből való kivetkőzés, minden magasabb, fenőbb elismerése, tisztelése nélkül.

A félrevezetett tömeg, mely oly szívesen követi az áradatot, melybe őt a számtalan lelkiismeretlen vezető, népmító csalogatja, valóban sajnálatra méltó.

A szabadság, függetlenség, szabadelvűség, mily szépen hangzó czimek, mily magas fogalmak; mily galádul vannak oda lopva czimük, csalétkül az álszabadság, álfüggetlenség és álszabadelvűség elé?!

És kérjük csak, hogy mi fészkelte be a nép közé annak boldogtalanítására e szépen hangzó erkölcsöt és anyagi jólétet teljesen corumpáló irányeszméket?

Bátran kimondjuk, hogy egyedül és csupán az Istentől való eltérés, szent törvényeinek teljesen figyelmen kívül hagyása voltak és lesznek okozói a téves iránynak, melyben társadalmunk mozog, mely a végromláshoz napról napra közelebb vezet.

A láncz, mely őt állatias természetének megfékezésére terhesnek látszik — elszakad ugyan; de a hosszabb vége rajta csüng, azt tovább hurezolja, míg végre belekeveredik, úgy, hogy önmagát fojtja meg.

A dölyfös ész, mely a végtelen tudomány árnyát meglátni vélte, az volt az, mely eldobta magától a isteni szikrát, melyet hite adott, melynek világa mellett a helyes úton maradt és maradhatott.

Az áltudomány, mely önmagát dicsőítve, önmagát keresve, gyenge agyát isteníteni kezdte és bálványimádóvá aljasult, mivel önmagát, a gyarló embert találta és állította legfőbb lénynek — és így az üres fogalomnak, a hogy az Istenséget elnevezni merészkedett és annak törvényeit tovább nem tarthatta, azok után élni nem tudott.

És így jutott az emberiség, a társadalom nagyobb része ama sivatagba, a hol oáz nem vár reá, a hol nyugtat nem talál, a hova a féktelen szabadság utáni vágy kicsalta.

Ugy járt, mint az engedetlen gyermek, a ki szülei parancsát nem követve, az utczára fut, eltéved és sok esetben vissza nem kerül.

A gyermeket fényes csillogó kirakatok, holmik, a felügyelet nélkülség édes érzete csalta az utczára — való dolgok, melyeket láthat. van reménye kezébe vehetni; de a társadalom azon része, mely az isteni törvényektől szabadulni óhajt — csak légbuborékok után kapkod — melyeket agyának helytelen használata hozott igézőleg gyenge szeméi elé.

És mily gyarló az ember. ad még nevet is e buborékoknak, elnevezi őket, szabadelvűnek, függetlennek, szabadnak és a jó Isten tudja minek.

Már Tacitus is kifakad: „Eadem mansere vocabula, nihil prioris et antiqui moris!“

Hátha még ma élne, miként fakadna akkor ki?

A társadalom nem tarthatja sokáig így fenn magát, e könnyelmű mámor, melyben mesterségesen ringatja és ringattatja magát — nem tarthat sokáig.

Az irányt vesztett áramlat okvetlen zátonyra kerül, ha csak a Gondviselés nem könnyörül meg rajta.

Félünk, hogy késő lesz akkor venni elő az iránytűt, midőn már a katasztrófa beütött.

A viharhoz hasonlítható társadalmat bontó eszmék meg fogják törni a társadalom testét; a lék napról-napra nagyobb és veszélyesebb lesz.

Valóban kétségbeejtő látvány!

Midőn a vihar tombolását ártatlan ringásnak látjuk tekinteni, midőn a hajószemélyzet óvó szavai nem használnak, sőt még midőn a hajószemélyzet nagyobb része is nem akarja a vihart felismerni, a vitorlákat bevonni, tétlen áll.

Az intéző köröket értjük, a kik talán a nagy tömegtől rájuk ragadt könnyelműséggel nem teljesítik kötelemüket, a haza javáért teljesítendő hivataluknak nem tesznek eleget.

Ne késsünk soká, vegyük kezünkbe a legbiztosabban vezető iránytűt, az Istenben való hitet; ne hagyjuk félre vezetni magunkat semmi által: — az mi partnak látszik csak optikai csalódás, fata morgana!

Kador Sándor.

Álhumanizmus.

Humanizmus, e szó az, mely annyi számtalannak vezérszava, argumentuma, melylyel oly sokan áztatják magukat,

A társadalom érzi, ha már elvetette Istene iránti kötelmeit, hogy vannak kötelezettségei egymás irányában.

Láthatjuk is ez érzelmenek szülőiteit uton utfélen.

A jótékony czélu multságok, tombolák, öntetszelgő ujságban kiirt adakozások — egymásután érik egymást.

S valóban, ha mindama jótékonykodás áldásos volna, valóban sokat enyhíthetnénk felebarátaink baján.

A hamisítványok korszaka, a talmi aranykor, talmi-jótékonyágnál teremhet-e egyebet?

Jótékonycélú tánczvigalom, tombola, ezek azok, a hol a könyörületes emberek szegény, nyomorult betegen sinlődő embertársaikért szívesen eltánczolnak, mulatnak.

Adakozási iverk, a hol a büszke, dölyfös, gögös és henczegő jószívűek aláirnak; megengedjük, hogy nem is csekély összeget, minél nagyobb, hogy annál jobban düleszthesék mellüket és mondhassák, hogy tisztességes polgár, jó keresztény vagyok, hazámért, felebarátomért adakoztam.

Sőt megengedjük, hogy vannak sokan, kik lelkiismeretüket megnyugtatóndók, bűneik lerovásaként tesznek irgalmas cselekedeteket, a nélkül, hogy azt tudja valaki.

Tehát mindenütt a földhöz ragadt materializmus, érzékiség, kislelkűség.

Alig van jótékony intézet, melynél a jótetteknél a lóláb ki ne lógna.

A hitetlen tömeg gunyosan kérdi, talán itt is a vallás, a hit szükséges; még jót tenni is vallás kell!? Isten!?

Igen bizony, ott is csak Istennel, szent vallása segítségével fogunk áldásosan segíthetni felebarátainkon.

Addig, míg vallás és hit nélkül jótékonykodunk, jótetteink hasonlítani fognak az állatvédő-egyesülethez.

Azon ember, ki hit és vallás nélkül magát

nem Istentől származottnak vallja, embertársát sem tekintheti embernek, annak, melynek Isten őt teremtette.

Ama jótett, mely az ily kézből származik, elveszti becsét, értékét.

Nézzük végig e modern jótékonyági intézeteket!

Hasonlítsuk össze kath. valláson alapuló intézetekkel, egyesületekkel!

Hol marad egy vereskereszt ápolónője egy szürkenénével összehasonlítva.

Honnét a feláldozó, testvéri szeretettel fűszerezett áldozatkészség? Honnét az erő, kitartás egy gyenge nőnél, ki éjeken át viraszt, aggódik, veszélyes kórágymellett, sokszor a legundorítóbb beteget csakis az anyai szeretettel összehasonlítható gyengédséggel!

Mi egyéb, mint a *vallás*, az *isteni vallás*!

Mindezt előre bocsátva, nagyon is időszerűnek véljük, ha a hazánkban élő katolikusokhoz szólunk, azoknak figyelmét felhívjuk.

Most, midőn szegényedünk, pusztulunk, a midőn még az ősi birtokok is újra kerülnek, az uzsora molochként szedi áldozatait; a midőn ezrével éheznek és nyomoroknak felebarátaink, testvéreink idegen országba kényszerültek vándorolni, *valódi* humanismusra szólítunk fel minden keresztény katolikust.

Vannak intézményeink, vannak, kik jó példát mutatnak, még nem is kell törni fejünket módoszatokon.

Ott jár Franciaország, Németország jó példával előre.

Alapítsunk minden városban, s öt városkában is Szt.-Vince egyesületeket, melyek oly

szépen és áldásosan virágoznak mindenütt, csak minálunk nem.

Ha tekintetbe vesszük, hogy Párisban egymagában 90 főkegylettel működik ez egyesület és Magyarország fővárosában csupán is csak egy létezik és az is csak létezik (1868. alakult) úgy szorul szívünk, és fájlalva konstatáljuk katolikusaink közönyét.

Alig van Ausztriában város, a hol Szt. Vincze egyesület ne léteznék, saját házzal és tekintélyes alaptőkével ne rendelkeznek.

Pedig alig képzelünk nemesebb alapon alakult egyesületet.

Tagjai ezen egyesületnek testvéri szeretettel és aggodalommal gondozzák felvett szegényeiket.

Az egyesület csakis segélyre érdemesnek nyújt segélyt, azok szegénységéről személyesen győződik meg.

A tagok a heti segélyt személyesen, a szegényt felkeresve a külváros dohos pinczéiben, tultömött lakásaiban enyhítő, vigasztaló szavakkal és szeretettel nyújtják át.

A szegényt nem szegénynek, hanem testvérenek tekintve türelemmel kihallgatják, annak ez által lelki megkönnyebbülést és jó tanácsot adva, Krisztus urunk parancsa szerint gyakorolják a segélyt.

Bárha szikrát vetne felszólalásunk, ébredne a valódi humanismus, azok szívében, akik a szegényeken nemcsak könyörülnek, hanem azokat egyszersmind szeretik.

Társuljunk, gyakoroljuk a jót, ne modern szokás szerint, hanem vallásunk tüzevel, általa fentartott és élesztett igaz felebaráti szeretettel.

KADOR SÁNDOR.

A hit mint ismereteink egyik forrása.

Irta: M A T R A I B.

(Vége.)

A tudomány nem egyéb, mint az egész tudós világ elveinek, eszméinek rendszeresített összesége. A mit őseink felfedeztek, a mit ők kiokoskodtak, azt vesszük mi alapul további kutatásainkban.

A tudomány fejlődése minden tekintetben a hiten alapul, mert azoktól vesszük át és tanuljuk az igazságokat, kik előttünk éltek s foglalkoztak a tudományokkal. Különösen feltűnő ez a történettudományban úgy, hogy erről, ha csak azt kellene elfogadnunk igazság gyanánt, mit saját eszünkkel és érzéinkkel felfogunk, szó sem lehetne. Hogyan tudhatnám azt igaznak, hogy nagy Sándor meghódította a félvilágot, hogy Kolumbus felfedezte Amerikát, ha az ezeket közlő tanubizonyság tekintélyét elvetném, el nem ismerném! A tudomány hit nélkül fenn nem állhat, mondja Hettinger, mert a tudományt tanuljuk, a tanulás pedig nem egyéb, mint a tanító szavába helyezett hit.

Sajátságos az igazán, mely kirívó ellemónásokba, képtelenségekbe esnek némelyek. A hitet ismeretforrásul elismerni nem akarják, de azért a gyakorlatban azzal még sem szakíthatnak. Csak nem tagadhatják azt, hogy Cicero beszédeit azért tartják Cicero beszédeknek, mert ezt másoktól tudják! hogy győződünk meg erről másképp, ha az irodalmi emlékeknek és adatoknak hitelt nem adunk? Vagy a hitelt csak a szentírásra vonatkozó adatoktól tagadják meg a hit üldözésével annyira kérkedő nagyjaink?! kissé méltányosabbak is lehetnének!

Ha azokat, mik nem esnek érzéink alá, egyáltalában nem tartanók igazaknak, megszűnnék a barátság s ezzel együtt mindaz, mi a kölcsönös szereteten alapul, meglazulna; föloldódnék a kötelék, mely a házastársakat összefűzi, mely a szülők és gyermekek közt

A „KORUNK“ TÁRCZÁJA.

Sorsom.

Meghalt. Kivitték. Eltemették,
Nem volt ki megsirassa őt,
Szegény utszéli árva koldus...
Elég, ha adtak szemből;
A pap kísérté két gyerekkel,
Meglátszott rajtuk, hogy robot,
A vén sirás nagy bosszusan
Asóját fogva mormogott.

Megálltam összetett kezekkel
Az ujon hantolt sir felett,
S míg ajkaim imát rebegték,
Szívem a kintől reszketett...
Hogy elbucsuztam, könnyeimmel
Öntöttem csendes nyughelyét,
Az utról is még visszánéztem —
Saját sorsomra gondolék.

Lévay Sándor.

Hugom emlékkönyvébe.

— Balogh Ilonkának. —

I.

E könyvnek első lapján olvasom:
„A kellem az, mi ész sugárba von.“
Hozzá teszem, legyen e fény igaz, —
Mást boldogítva, te boldog maradsz.

II.

Sokat tanultál, mit elfogsz feledni,
De ne feledd az élet egy tanát:
Gyöngédség titka a nő erejének
Ugy boldogít, szívet szívért ha ad.

HAJNIK BÉLA.

Egyik bűm...

Egyik bűm alig oszlik,
Már más borítja lelkem.
Ujabb baj száll szívemre,
Míg a régít felejttem!

Megvérzi, bántja száz kéz
Szerető szívemet.
Azért ez a bohó szív
Nem tesz mást, csak — szeret!

PETRIKÁS MÓR.

Nem jó tréfálni.

Lidike meg Friczike künn sétáltak egy falu urasági parkjában, csendesen, a mennyiben maguk voltak, mert egyébként egyik sem viselte magát valami kiváló ájtatósan; mindegyiknek járt a nyelve, mintha csak fogadásból beszéltek volna, látszott, hogy nem szerelmesek. Lidike olyan tizenkilenc éves volt, Friczike olyan huszonhatos, amugy összeillettek volna, hanem különben nem lettek egymásnak, másképp meg szerették egymást, jó barátok voltak, egyébiránt igen egyszerű magyarázata van a dolognak: Lidike

nénje, Flórika, mennyasszonya volt Friczike testi lelki jó barátjának, kenyeres bajtársának, Kis Károlynak, úgy ő vele odaszokott Friczi a Lidiékhez.

Homályos kezdett lenni.

„Ha most szerelmesek volnánk, — szólalt meg Friczike — ez a csend, a bokrok homálya, az est hűvös varázsa, olyan alkalmas volna az ábrándozásra! „Az igaz — felel nevetve Lidike, — építenék fellegrárat, a mik összedőlnek hamarosan, ugy-e? ugy szokták a fiatal emberek most. Nem hiszek én nekik! csak azért se! s olyan hangon nevetett fölbe, a mely azt mondta: „Mégis, mégis, mintha jó volna binni!“ Attól függ, — válaszolt Friczike — minő az építőmester.“ „Meg a fundamentum — teszi hozzá elmésen Lidike!“ „Néha egyik, néha a másik nem jó s összedől, néha meg mindegyik jó, mégis szétfujja a szél a remek építményt!“ — magyarázta Friczike.

Egy kanyarulathoz érnek.

„Higye meg Frigyes, ha volna egy udvarlóm, azzal a világgal minden kincsért sem mennék ám most sétálni — mondja Lidike. — „Már az igaz, különben az minden lánynál úgy van — folytatja Friczike — s aztán kivált, ha egy kicsit szereti is azt az egy udvarlót, akkor meg pláne fél is egy kicsikét, ha nem is tőle, de másoktól! Elhagyták a bokrok által szegélyezett kanyarulatot, s tisztás uton haladtak. „Nem vette észre Lidike!“ szól Friczi titokzatosan Lidikehez. „Ugyan mit!“ válaszol ez, egészen megijesztve a titokzatos

az összekötő kapcsot képezi, sőt megakadályoztatnák az emberi nem szaporodása is. Ki is alapítana családot, ha nem hinné, hogy férji és atyai szeretete viszonzatlan fog; ha élettársában és gyermekeiben nem a szerető hitvest, nem a szeliden ragaszkodó magzatokat, hanem halálos ellenségeit vélné? Ily elv mellett azt sem tudnók, kik voltaképpen a mi szülőink, mert ennek ismeretere is csak mások tekintélyének alapján, csak a hit által juthatunk. Hit nélkül tehát sem boldogság, sem nyugalom, sem béke, sem rend nem létezhetik, hanem csak sivár pusztaság és ölé boldogtalanság.

Végtelenig menne a példák száma, melyeket még felhozhatnánk amaz elv helytelensége mellett, úgy annyira, hogy ha ez állana, a világban létező fönséges rend és harmonia teljesen felbomlanék.

De mindebből nem azt akarjuk kihozni, hogy mindent elhigyjünk, a mit velünk el akarnak hitetni; ez ép oly esztelenség lenne, mint semmit sem hinni, a mi érkeink alá nem esik. A szélsőség semmiben sem helyes, nem tanác olható. Sok tanubizonyosság van olyan, kiben a hitelreméltóság egyik vagy másik kelleke, a tudás vagy az őszinteség hiányzik. Legyen itt is az arany középut az irány: adjunk hitelt a mások szavainak, ha hitelreméltóságuk mellett meggyőző érvek bizonyítanak.

Csodálkozhatik valaki a fölött, miért vettem fel értekezésem tárgyául éppen a hitet; ennek jogosultságáról meg vannak az emberek győződve, azok pedig, kik a hitnek, mint ismeretforrásnak jogosultságát kétségbe vonják, az örültek házába valók.

Igen a hitet választottam, hogy a közönséges emberi hittől az olvasó figyemét a valóságos, az isteni hithez fordítsam; ha annyira természetünkbe van oltva lelkünk e hajlama, ha oly termé zeti szükségleg: lelkünk életében az, hogy mások nyomdokait követve haladjunk tovább az igazságok megismerésében, ha embertársaink tekintélyére támaszkodva

műveljük ki magunkat, nem történhetik-e ez ép oly joggal a természetfölötti, az erkölcsi világrendben is? Ha hozzánk hasonló, véges elméjű emberek előtt megalázzuk magunkat, állításainkat igazságok gyanánt fogadjuk, s mindezt észszerűen cselekedszük, észszerűtlen-e, sértő-e az emberi észre nézve, ha Istentől, a legfőbb igazságtól, ki sem nem csaihat, sem nem tévedhet, fogadjuk el az igazságot? ha a végtelen alkotó véges teremtményeitől hitet követel?

A józan ész felelete bizonyára az lesz, hogy nem, annál is inkább, mert a hit oly dolgokra tanít meg, melyeket tudunk okvetlenül szükséges s természetes eszünkkel meg nem ismerhetünk, ugymint örök rendeltetésünkre, végcélunkra s az ennek elérésére szolgáló eszközökre.

Fővárosi levél.

Tempora mutantur et nos mutamur in illis. Mióta utoljára volt szerencsém kedves szerkesztő ur, azóta igen sok dolog történt a nap alatt, miket a szigorú Clio híven irt fel „notes“ könyvébe, némelyeket nagyobb emlékezet okáért vörös írónnal aláhuzogatva.

Legelsőbben is nagy vigtség adatott megérni a zenekedvelő publikumnak — megnyitván négyszer egymásután az éneklő múzsa temploma a sugár-uton, minek magyarul a neve m. kir. *opera* színház. Négyszer nyitott meg — mondám helyesen. Clio legalább így jegyzé fel örök emlékezetül. Hajdanában (nagyon régen lehetett) négy rendje volt a magyar népnek a *corpus juris* tanúsága szerint. Pro primo a főpapok, úgy zászlósurak a főurakkal, harmadszor a nemesség, végre a városi polgárság. A ki ezen felül mert existálni az nem volt magyar nép, hanem nulla, paraszt.

E tradíciókhoz hiven (a négy rendhez képest) most is négyszer történt a megnyitási ünnep. Persze, nem tartott meg szigoruan a rendek osztályozása. Hanem azért

szólt az (t. i. a megnyitás) pro primo, azoknak, kiknek szabad magukat a trón körül mutogatniok, úgy a pénzoligarcháknak — vulgo zsidók, harmadszor azoknak a nevezetességeknek, kiknek az első két alkalommal hely nem jutott, végre a polgárságnak (értsd a háziurakat). A mi ezen felül van az nulla, paraszt. Ezeknek nincs megnyitás, de nincs is helyük az operában. Az az utolsó ülés, a mit a leghátulsó karzaton egy vagy más fél forintért vesztegetnek, olyan embernek való, kinek van hozzá pénze, hogy elmondhassa magáról, mint az ausztráliai utazó új Caledoniáról, hogy ő is volt az operában, ha nem látott és nem is hallott semmit...

Ezzel együtt lőn nagy megnyitása is Budavárában a országgyűlésnek is. No ez csak egyszer történt meg. Miből természetes, hogy ez az egy is elég — uti docet a közmegelegedés okozatos apja: a trónbeszéd, minek meg a legnevezetesebb része, hogy ha nem kell zsidó polgári házasság, légyen akkor zsidó-polgári szervezkedés a főrendek házában (ugy kell nektek főurak) a mint azt Zichy Nándor gróf a felirati vitában aggodalmas szóval megérteni báorkodott.

Legkiemelkedőbb pedig azon megnyitás, a mi megesett a nagy napi lapok hasábjain egy új rovat képében: a m. k. államvasutakon történt szerencsétlenségekről. Ez pedig igen gazdag adat gyűjteményt foglal magában gyönyörűségére azoknak, a kik szeretik a rémhistoriákat. Eddigelé csak egyetlen egy szám jelent meg, mely nem jelzett ügyes vonat-kisiklást, apró összeütközést, embereknek értelmes módon való pogácsává gyártását. Ezt a napot Clio duplán huzta alá.

Ezek mellett azután szót se érdemel a budai színház megnyitása, apró akadémiai félreértések a pályadíj kiosztásánál. Krisztus a Kalvárián, a leendő történelmi képesarnok a a budai bazárban, Szász Károly felmagasztaltatása és beszéde a Kálvin-téren, a kiegyezési előszimatok, koronás vadászok stb. stb.

B. G.

kérdés által. „Ugyan mit?!“ Hát ott a bokorban azt a két alakot! „Két alak?!“ szolt Lidike még jobban megijedve! „Kik azok?!“ „Tudja kik?! Károly meg Flóra kisasszony!“ „Ezek bizonyosan mi... akartak kihallgatni, oh, oh... a kíváncsiak! Nem elég nekik a mit maguk turbékolnak egymásnak, még más is akarnának hallani! S annyira nevetett felette, hogy szinte megállt! „No megálljon!“ folytató Friczike — úgy megrévaljuk ezeket a híveket, hogy csak no! Tudja mit, majd eljövünk erre vissza! „S aztán“ kérdi kíváncsian Lidi. „Ugy teszünk, mintha valóban szerelmeseik lennének!“

„Például?!...“

„Hát én azt fogom kérdezni: Hát kedves Lidikém, valóban tudnál te én reám várni még egy évig! vagy tovább!“ s ön akkor azt feleli rá, de tudja lassan, sugva, ábrándos hangon — hogy: oh, akár a sirig... örökre, mindörökre!

„Nagyszerű, pompás lesz!“ s már előre is nevetnek a fölött, a mi kíváncsi füleknek is meglepedés leszen, s lehető gyors léptekkel közelednek a gyanus helyhez... Friczike nem néz fűrkészőleg a bokrok közé s csak Lidike felé hajol s ábrándos édes hangon kérdi: „Hát kedvesem, igazán megtudnál engem várni... szeretve — egy évig, vagy tovább!?“

Lidike önkénytelenül megrezdül, közelebb hajol az ifjuhoz s sugva, ábrándos hangos feleli: „Oh akár a sirig, örökre, mindörökre!“ s egyet ráz az ifju karján, mintha azt akarná

mondani vele: no ezt ugyan derekasan be tanultam!

„Hanem bezzeg lesz most mit hallania Lidikének Flóra kisasszonytól.“

„Ne féltsen engem! Majd elhallgattatom!“ A bokor megzörrent, mintha valami idegesen reszkető kéz rázta volna meg, aztán csend lett, csak az esti szellő zizergett a lombok között. Friczike hazakisérte Lidikét, udvariasan jó éjszakát kívánt neki s aztán fűtyörészve ballagott haza.

Másnap, harmadnap nem volt Lidikénél; negyednap ismét elballagott, a mint belépett valami különös észrevételt tett maga magának, úgy tetszett neki, — de úgy is volt — mintha Lidike nagyon sápadt, levert, szomorú volna! Az bizony; Lidikéből bajos volt egy vig szavat kihozni; minden volt, csak vig nem! Friczike nem tudta mulattatni. El-el suhant mellette Flóra is, rá sem hederített se Friczire, se Lidire Törődött is az mással, mint Károlylyal.

Friczi azt hitte, hogy ő rája neheztelnek, s nehéz szívvel távozott.

Ujra négy napig várt, s négy nap mulva Károly barátjával egyszerre toppantott be Lidikéhez.

Lidi egy fokkal sápadtabb volt.

Még egy nap, Lidi ismét egy fokkal sápadtabb, s ez így ment napról napra, hétről hétre, hónapról hónapra.

Négy hónap mulva a sápadtság már Friczi arcán is reflektálódott.

„De ugyan mi lelte“ szólalt meg végre

türelmetlenül, hogy napról napra hervad, sárgul!!!

Lidi sápadt arcát elborította a vér, nem szolt egy szót sem, kebléből egy levelet vont ki s átnyujtotta Friczinek s midőn az képes tekintetét rá szegezve a levélért nyujt, így szolt:

„Ön jó barátom, bizom benne, nem fogja e történetet elmondani azoknak az lányoknak, a kikkel beszél,“ s kendőjébe rejtette arcát, Friczike elfogultan olvasott, a levél így szolt: Tisztelt Lidi kisasszony! A mit hallottam, igaz... fűltanuja voltam, midőn a parkban N. Frigyesnek örök hűséget fogadott. Ohajtom, hogy egészen elfeletsen, ma tartom kézfogómat. Isten önnel. Kerpelyi László.

Összehajtotta a levelet, átnyujtá sápadtan Lidinek s aztán így szolt: Ha ennyire bizalmas volt hozzám, a mit soh' sem tudok megköszöni, fogadja meg tanácsomat! „Nos?!“ kérdé Lidi fogai közül...

„Égesse el e levelet s jöjjen sétálni mert fel van hevülve.

„Még nem, még nem!“ mondá Lidi keserűen!

„Jó — válaszolá Friczi szigorú inkább, mint lágy hangon — „vigasztalói szerepem ezen feltételhez van kötve, egy napi gondolkodó időt engedek!“ Vette kalapját s távozott.

Másnap megjelent. Lidike szólanul nyujtotta kezét... ujjai közt volt a papirlap.

„Még meg van? kérdi Friczi!“

„Gyujtsa meg — kérde őt Lidike fájó mosolylyal.“

*

Hazasodjunk!

Lehet-e valami undokabb, rátabb kinövés az emberi társadalomnak, mint a feslettség, az erkölcstelenség?!

Lehet-e valami ragadosabb fekély az egyes államok testén, mint épen eme fentjelzett baj, a mely mérgével megmetyezve az emberiséget, nem csak egyeseket, nem családokat, nem törzseket, hanem egész nemzetségeket ragad átkozott karjaival amaz ösvényfelé, a melyben a megsemmisülés, a tönkrejutás, s a százszoros halál vára koznak, kapzsian leselkedve a feljütközéskor, vergődő marta'ékra.

S mily szomorú az ily megsemmisülés! Még a szemétdombon fetrengő, sebeit cseréjdarabokkal tisztogató, bibliai Jób helyzete is a legnagyobb irigységre ragadhatja az oly államokat, a melyeknek az erkölcstelenség, s bujaság által megmetyezett tagjai önkénytelenül is magukkal ragadják a közös édes anyát — az előttük gőzölgő, bűzös párájú posvány fertőjébe.

Avagy nem-e a legszomorubb példa gyanánt jelentkezik előttünk e tekintetben az egykor oly híres, büszke római birodalom?!

Mig népét nem érinté a metye, mig tisztán haladt amaz uton, a mely a dicsőség meredek hegyére vezetett, neve fényesen ragyogott — nemcsak az utókor számára megörökített világtörténelem lapjain, hanem a véle egyidejűleg élő, valamennyi nemzetség előtt is!

De jött idő, midőn a hadi erényeket, a férfiaságot, az erőt felváltotta a gyönyörök hajhászata, az élvezetek kiaknázhatatlan forrásainak megújítása!

S e mindenesetre csábító, szép, de veszélyes időszak csakugyan meghozta a maga káros hozatos gyümölcseit.

Egy időre vakon rohant boldog, boldogtalan, hogy az élvezetek tengeréből kivegye a maga részét, s mint a buvár és gyöngyhalász leszálljon az eddig ismeretlen gyönyörök mélyesége fenekére, a melyeknek összessége eleve, mint a kristály tiszta, ezüsthabfodru tó jelentkezett, de midőn beállott a kimerültség, az

Friczike elégette a levelet.

„És most jöjjön sétálni!“ Elmentek. Szótlanul haladtak el a bokrok mellett, némán, s csak midőn távol voltak, szólaltak meg ismét, s közönyös dolgokról beszéltek.

S ez így ment egy hónapig. Már zuzmara volt a fákon, levéltelenek voltak a bokrok, midőn egykor ismét ott sétáltak.

Odaérték a kopasz bokrokhoz! Mintha azok a sivár ágak az elmúlt nyár emlékoszlopai s egy jövő tavasz reményének keresztfái lettek volna.

Friczi megállt a bokrok előtt... Lidike vele.

„Emlékszik még“ — szóló tompán — „el tudná még mondani, amit akkor mondt?!“

Lidi hallgatott, görcsösen belekapaszkodott az ifju karjaiba s vállán rejtette el arcát.

„Tudnál szeretni... tudnál várni Lidikém csak egy kicsit!“ szólj, nézd most nincs itt senki... csak kopasz ágak s egy-két üres szív, azok tavaszra, üdvre várnak!“...

„A sirig, örökre!“ susogta Lidike! s végzava zokogásba tört ki.

Friczike megölelte őket... haza kísért, otthon elmondta, hogy ma neveztek ki ispánnak, hogy holnap megtartják a kézfogót és sok-sok mindent, szépet, boldogítót sugott a lányka fülébe, s mikor elbucszott tőle, nevetve mondta:

„Ugy bizony Lidike: nem jó mindig tréfálni!“

MOSDÓSY IMRE.

általános bágyadság korszaka, a mely minden kierőszakolt élvezetnek, s a mindenség rendjét megbontó gyönyör hajhászata elválatatlan kísérője: az ezüst tükrű tó hullámaint lassanként a maga meztelenségében kezdék látni, megfosztva minden eddig képzelt dísztől, ékességtől; kezdtek belátni, hogy ama hullámok, a melyek őket elragadták nem fényesek, nem tiszták, sőt inkább öldöklő mérgű, fojtó párákat terjesztenek.

S ekkor talán már szabadulni is óhajtottak volna, de késő volt!

Az állam alapköveit, örlő féreg vasfogai furták keresztül.

A hatalmas, hosszú évszázadokon keresztül, nagy munkával készült épület megingott:

Róma ledült, s rabigába görbéd!

E felvett példa, a mely a történelem hamisíthatatlan tanúsága által megvilágítva, a maga valóságában áll előttünk, minden ékes szólásnál érthetőbben, világosabban tárja elénk amaz axiómát, hogy az államokat semmi sem dönti annyira a megsemmisülés karjai közé, mint polgárainak megmetyezetttsége, erkölcstelensége.

Tudjuk ugyanis azt, hogy az állam maga nem egyéb, mint egy nagy személy, a mely több, apróbb személynek: az állampolgároknak szerves összessége.

Már most, ha emez apróbb személyek inficiálják az erkölcstelenséggel, s ennek minden káros következményével, a józan ész egyszerű logikája által is kimutatható, hogy eme metyezetttség a részekről az egészre is reáragad, s a nagyobb személyt szint úgy mint a kisebbeket is tönkre teszi.

A bajra tehát reámutattunk!

Kérdés, hogy minek a segítségével lehetne azt orvosolni?!

A statisztika folytonosan új s eléggé biztos adatai szerint kevesebb a halálozás az olyan államokban, a melyekben, a nőstülés, a házasság gyakoribb, mint az olyanokban, a melyekben ez ritkább.

És ez természetes.

Nem is kell az okot messze kutatnunk. Mert hisz a napnál világosabban szól, hogy ott, a hol az állampolgárok a helyett, hogy a megfertőztető erkölcsöt, egészséget egyaránt rontó élvezetek tengerébe merülnek, csöndes, kis tüzhelyet alapítva maguknak, a szeretet, s szerető nő karjai között, s ez által segítettve egy új világot teremtenek, hol a rendes mederben folyó élet az erőt, s az egészséget meghonosítja; mondom, hogy itt más, szilárdabb alapokon nyughatik a társadalom, az állam, mint ott, a hol az állampolgárok, az oktalan éjeli pillangók példájára, a csalóka fényű lángba rohannak, hogy ott szárnyaikat megperzselve, nyomorékká legyenek, vagy épen halálukat — meggondolatlan módon — önmaguk okozzák.

Láthatjuk tehát, hogy a házasságnak mily kimondhatatlanul jótékony hatása, s mily nagy jelentősége van az államok életére.

Ez egy.

De más szempontból is kiemelhetjük a házasság hasznát.

Híres ember volt az, a ki az államok jólétét, boldogságát az állampolgárok nagyobb, vagy kisebb számától téve függővé, azt mondja, hogy az az állam van a legszerencsésebb helyzetben, a melynek legtöbb polgára van. Gondolkozunk csak figyelmesen, s okvetlenül be kell látnunk e tétel helyességét.

Mert, hogy valami virágzásnak induljon, arra az ápoló és munkás kezeknek minél nagyobb száma igényeltetik.

Én úgy gondolom, s hiszem, hogy helyesen gondolom, miszerint a megkezdett épületet

sokkal hamarabb fejezhetni be, ha több kéz van, a mely az építésnél, a munkánál közreműködik.

Már pedig mindenesetre nagyobb a munkás kezek, a polgárok száma ott, a hol több a házassági eset, mint más államokban.

Azért tehát, ha a mellékkörülmények sem szólnak ellene, nem tehetünk okosabbat, mint ha — házassodunk!

PERÉNYI KÁLMÁN.

A z e l s ő ő s z h a j s z á l.

— Elbeszélés. —

Irta: BALÁZS SÁNDOR.

(Vége.)

— Már öcsém, vedd hasznát a mint tudod én megmondtam a magamét, s most megyek fiadhoz, mert az előbb egy játszma kuglira angazsirozott.

A báró magára maradván komolyan elgondolkozott.

— Igaza van! Százszor igaza van! Semmi sem aláz meg inkább, mint azon játék, mit szívünkkel egy kaczer nő üz!... De már vége van!... Férfi leszek! De már valóban ideje is, — tevé hozzá mosolyogva — az egész világ azt hányja szememre, hogy már öregszem, még tükrömet is megvesztegettek! Elmélyedését egy inas zavarta meg, ki Tiszay gr. ő méltóságát jött bejelenteni

— Szivesen látom! — mondá az inasnak.

— Mit keres nálam ez az ember! — kérdé meglepetve önmagában.

— Jó napot Kálmán — mondá Tiszay gr. a szobába lépve. — Hol jársz itt, a hol a madár se jár? Ki az ördög keresne téged itthon? Én nődet keresem!

— Ej, édes Györgyöm — felelt nevetve s jó arcot vágva a rossz tréfához a báró — valamivel kevesebb őszinteség talán ildomosabb lenne!

— Ellenkezőleg kedves barátom. Az őszinteség korunkban háttéri gondolatokat ébreszt!

— Felelé nevetve a gróf, egy csomó jegyet huzva elő zsebéből. — Ime csecsemőim nyugtái, miket feleséged számára hoztam. Miként ad tul rajtok, lássa ő maga. E szerepet önkényt választotta.

— Minő szerepet?

Azon szerepet, a melyért az egész világ ellenségeddé lesz, a jegyárúsó szerepét! Ember, mit tettél nőddel? Műkedvelő előadást rendeztünk, s ő vonakodik föllépni!... Hisz ez borzasztó!

— Ah!

— De az ügy még nincs befejezve, s külvőmben is neked kell a végszót kimondani. Nőd koráról beszél, s az egész világ téged vádol kora vendégeért!... No de hagyjuk ezt! Egy mulatságos dolgot kell elbeszélnem nagy titokban, éppen most beszélte Louis a kaszinóban.

— A Louis történetei mindig unalmasak.

— Ez egyszer ő is kivétel. Története új és valóban mulatságos, sőt egészen friss, mind össze pár órai, s már csak annyiban is különösebb érdeklődéssel bírt, mert gyors kifejlődésével elűt a többi ilyenmü kalandoktól. Egy delnő, mert hisz hol van történet delnők nélkül? kinek az egész világ udvarol, s ki legjobban lovagol a continensen: ma azon szélszélyes ötletre jött, hogy imádói közül egész rajnak adjon légyottot, úgy intézvé meghívásait, hogy e szegény bohók közül mindenki azt hitte, hogy a meghívás egyedül neki magának szól.

— És ki volt azon delnő? — kérdé a báró helyzetében természetes és könnyen érthető érdeklődéssel.

— Edes barátom, az ilyen történetek hőseit mindenki sejtí, de senki sem nevezi meg. Nevezzük egyszerűen „Ó“ nek. Ez úgy is bevett és elfogadott cím a szerelmeseknél. „Ó“ tehát kiszemelte „A“-t, „B“-t, „C“-t, „D“-t, s tudja isten hány „X“-t és „Y“-t. Virágillatár töltötte el a termet, a hol a delnő imádoit várta. Képzelted a legelőszőr érkezett meglepetését, midőn a terembe lépve — melyet képzelődésében már-már pástör gúnyhóvá alakított át — gyűlölt vetélytársait egymás után belépni látta, s a többiekét, midőn egész társaságot találtak!... Mindenki bámult, boszankodott, csak a szép asszony nevetett, s mielőtt a vulkán kitörhetett volna, asztalhoz vitte vendégeit, pezsgővel s élcczel remélvén kiengesztelni őket. Mindkettő megtette hatását. Mindenki nevetett, mert a szép asszony oly ügyes magyarázatát tudta adni az esetleges találkozásnak, hogy pástör óráját mindenki csak elhalasztottnak hívé. A pezsgő azonban, mint tudva van, nemcsak a szívet vidítja fel, hanem az ajkakat is felnyitja. „A“-nak egy elejét szavából megsejtve „B“, hogy „A“ minő képzelődésben van, pár gúnyos szóval igyekezett őt képzelődéséből kigyógyítani. Ez élénk vitára később sértésre adott alkalmat, úgy, hogy „A“ „C“ által volt kénytelen felvilágosítást kérni „B“-től, ki aztán „C“-t „D“-hez utasította. Az értekezletek folytán azonban „C“-ben is alapos gyanu ébredvén „D“ ellen s viszont, az egész A-B-C oly csudálatos módon összezavarodott és pörölt, hogy a már követségénél fogva is higgadt „G“ nélkül igazán nem tudom nem lett volna-e egy hallatlan botrány által megfertőzött az „Ó“ terme!

— Ah, minő szerencse, hogy eljövök! — sóhajtá magában a báró.

— Így azonban a dolog formát nyert, s holnap reggel fogják egymást összeapritani! Nos, mit mondasz e történethez, mely Louist rehabilitálta?

— Azt, hogy izetlen és ostoba történet! — felelé kelleltlenül a báró.

— Ne vess hát legalább. Annyit Louis érdekében én is követelhetek tőled!

Mielőtt a báró felelhetett volna, szerencsére Péter bácsi és Adél bárónő a terembe léptek, elejét véve egy netaláni kellemetlen összeszólalkozásnak.

— Tudassa velünk is gróf ur — mondá Péter bácsi — hogy mily mulatságos történetet nem akar méltányolni az én mogorva öcsém?

— Ah, egy unalmas, régi történet — vágott közbe a báró.

— De mely mindig új marad — egészíté ki a gróf — s akit épen talál, annak holnap reggel verekedni kell. Báróné, csecsemőim üdvözlétüket küldik, s itt hozom nyugtáikat. Nemde példány vagyok a pontosságban!

— De hisz ez egész könyvtár — szörnyülködött Péter bácsi, meglátva a nagy tömeg jegyet. Ki tudna ennyit eladni?

— Védenczeim kérlelhetetlenek — felelt nevetve a gróf. — Vagy szerepet fog vállalni ő nagysága...

A báró alig tudta e szavakra, alig volt képes eltitolni az izgatottságot, melylyel neje feleletét várta.

— Ön engem terrorizálni akar, gróf, de én megmaradok elhatározásom mellett, s játszani semmi esetre sem fogok.

— Az lehetetlen is lenne, mondá egészen megkönnyült szívvél a báró — mert holnap falura utazunk.

— Hogyan te akarnád? — kérdé kitérő örömmel a bárónő.

— Nem ígertem-e meglepetést számodra?

— Hatott a méreg! — gondolá magában Péter bácsi, de nem mondta ki.

Tiszai gróf arcán felhő suhant végig e szavak ballatára, mely azt lászott mondani: Mendelsohn dalai, isten hozzátok! de mint művelt világfi csakhamar összeszedte magát, s vidoran így szól: Csecsemőim annyira önzők, hogy kétségbe esnek e hír hallatára. Én azonban mint jó barát csak örülni tudok neki. A falusi lég visszaadandja a bárónő vidámságát. Ha azonban makacs baja még a kedves tehértői kastélyban is háborgatni merészkednék, egy intés, egy távirati tudósítás csupán és házi orvosa ott fog teremni. Ó, mert te nem is tudod Kálmán, hogy egy idő óta homeopathiával foglalkozom.

— Valóban? — kérdé a báró gúnyosan.

— Rosszul ajánlja magát orvos ur, én nem hiszek a homeopathiában! — mondá nevetve a bárónő.

— Most, de meglehet később... A nézetek változnak asszonyom, mint a hold arculata... De most isten velünk bárónő! Kérem ne feledje csecsemőim jegyeit. Nagyságod falura megy, de itt marad Péter bácsi, hadd essék ő áldozatul! — mondá a gróf kalapját véve.

— Oly sok betege van önnek orvos ur? — kérdé a bárónő.

— Nines, de itt már tüdülést látok, s a többit, mint orvosok rendszeren szokták, a jó falusi levegőre bízom. Különbön is — mondá Kálmánhoz fordulva — azt hiszem, hogy az A-B-C ügyben szerepelnem kell.

— Miféle A-B-C ügyben? kérdé Péter bácsi.

— Azt majd el fogja önnek Kálmán beszélni, s neki tán sikerülni fog önt megnevetetni vele. Én már ezzel is megbuktam.

— Megálljon orvos ur, én is önnel megyek, de vacsorára vissza jövök — mondá Péter bácsi, ki magára akarta hagyni a kiengesztelődött párt, s azért a gróffal együtt ő is eltávozott.

— Holnap tehát indulunk! — mondá a báró — ha ugyan nem változott még meg szándékod és nem esik nehezedre Budapest elhagyni?

— Mily gondolat! Hisz tudod, hogy legörömebb vagyok Fehértón! Lovagolni, vadászni fogunk, s megszelidítjük elvadult galambjainkat! Ó Kálmán, mily boldog vagyok, dalolni, táncolni szetnék.

S zongorájához rohant, s egy vidám dalra kezdett.

A báró meglepetve elmerengett szépségén.

— Istenem mily szép! — sóhajtá magában — Úgy érzem magamat, mintha nehéz mármorból tüdülnek!

E pillanatban egy inas lépett a szobába s levelet nyújtott át a bárónak.

A báró hirtelen átfutotta a levelet, s azután kérdezte, hogy itt van-e még, a ki a levelet hozta?

— Az előszobában feleltre vár.

— Jöjjön be!

Az inas belépett.

— Mond asszonyodnak, hogy ez a feleletem!

És a levelet tűzbe dobta.

Az emberi akarat szabadsága

beleillik a természeti s erkölcsi törvények közt létező viszonyba.

Írta: Dr. ?

I.

(Folytatás.)

Hogy az állati cselekvésekben mutatkozó célszerűség, nem a megfontolás, hanem az ösztön eredménye, arról tanuskodik azon feltűnő butaság, melyet tanusítanak az állatok mindabban, mi ösztöneik körén kívül esik. Így pl. a majmok az indiánoktól rakott tűz

mellett melegszenek ugyan, de a hamvadó tüzet nem élesztik, mivel ez ösztönük körén kívül esik. Az állat minden cselekvésmódja az ösztönök által vezetett életéből származik. Mindent úgy kell végeznie, mint a bölcs teremő beléje oltotta: tanusítja ezt azon körülmény, hogy évezredek óta nem tanultak, nem felejtettek semmit. Némely állat életmódja, ha más életviszonyok közé kerül, némileg változik ugyan, de ez nem előhaladás, melyet az állat önmagától, megfontolással tesz, hanem változás, mely reá kívülről gyakoroltatik. Mily szépen kapcsolja egybe ezen állati ösztön a láncz előbbi szemeit, az utolsókkal. Mi egyéb vezet a gyermeket cselekvéseiben; mi egyéb vezet az embert öntudatra való ébredése előtt testi kívánságainak célszerű kielégítésében, mi az anyagi jó után való törekvésben, az anyagi rossznak kerülésében, ha nem az ösztön? De az öntudatra való ébredés után megszűnik az ösztön uralma, s az ember, ha nem is minden, de a legtöbb esetben mégis öntudatosan törekszik a jó után; szabadon elégti ki ösztöneit, sőt gyakran azokkal ellenkezőleg cselekszik. Ha az állat nem elégti ki ösztöneit, midőn a kielégítés tárgyát, mint elérhetőt veszi észre, úgy ez csak a kellemetlenség emlékezetképekének feltűnése miatt történik, mely kellemetlenség előbb a kielégítéssel összekötve volt. Az állat szükségleteinek kielégítésére önkénytelenül s ösztönszerűleg üzetik.

A láncz utolsó szemével talált jeleneteket a láncz előbbi szeméinél nem észleltük. Valamint az ásványországban a phisikai és vegyi erők, úgy a növényországban a tenyésző erő, az állatvilágban pedig az állati lélek jeleneiben eltérés, kivétel nem fordult elő; a felöltés és egybeolvasztott tehetségek teljes érvényben működnek, lényeges sajátágaikban megmaradnak, legalább ellenök misem történik. Rendet, bizonyos állandóságot láttunk fenn az emberben is, de oly rendet, mely a kivételeket eltéréseket ki nem zárja s így kérdés, mikép magyarázható meg oly rend, mely a rendtelenségeket ki nem zárja, s mely e rendtelenségek dacára is fennáll. E kérdésre könnyen megfelelhetünk, ha tekintetbe vesszük azon működéseket és cselekedeteket, melyekre amaz állandóság vonatkozik. Az embereknél ezen állandóság oly cselekedetekre, működésekre vonatkozott, melyeknek semmi közük az anyaghoz, melyek közvetlenül anyagban nem működnek. A lopás anyagilag egy a vétellel; a lopás külső cselekedete semmi-ben sem különbözik valamely dolog megengedett felvevésétől. Hogy mégis minden nép különbséget tesz a vétel és lopás között, az egészen más, minek az anyaghoz semmi köze. A láncz előbbi szeméinél az erő sajátosság és állandó működése közvetlenül az anyagban volt, az anyagra volt irányozva s azzal a legbensőbbben volt összekötve. Az erő minden működése az anyagban van elmerülve s az anyagot áthatván, még mint állati lélek sem szabadítja ki magát alóla. Csak része egy egésznek, alkotó része egy anyagi lénynek; mint alaki alap az anyag fölött áll, melyen uralg, s melyet magának alávet, anélkül azonban, hogy anyag nélkül önállóan létezhetnék vagy működhetnék, az élő szervezetnek lényeges részét képezi, mint erőműi s vegyi erőt az ásványországban, s mint életerőt a növényben, úgy őt is anyag hordozza. Ha tehát a láncz szeméit egymással összehasonlítjuk, úgy találjuk, hogy a láncz utolsó szeméi gyanánt fognak feltűnni, mely két láncz között kapocs van, de nem oly kapocs, mint szem és szem között, hanem mint láncz és láncz között. A két láncz az emberben érintkezik. (Folyt. köv.)

HÁZASSÁG A SIRBAN.

EREDETI REGÉNY

KÉT KÖTETBEN.

IRTA: **KOZÁRY JÓZSEF.**

ELSŐ KÖTET.

VII. FEJEZET.

Tinkay Béla multjának leleplezése.

(Folytatás.)

No mit szólna e levélhez Béla barátom? Azt láthatod, hogy csak nem valami regény leveli közlő téptem ki, hanem egy élő szereplő maga írta; egy művész, kit a könyörtelen sors a zárdának hervasztó falai közé vitt, elsorvadni, tehetségeseül megsemmisülni!

Hány osztályt végzett Repkényi ur, — kérde Béla érdeklődve.

Csak hatot, mert midőn a hatodik osztályba járt, édes atyja egy ház építésénél leest az állványról és szörnyet halt, édes anyjának pedig éppen e fölötti keservében megrepedt a szive és egy napon temették el mindkettőt.

Barátom, ez nagy csapás! de nem tudott valami más alkalmazást keresni, miért vonult inkább a zárdába, abba a tétlen, mi haszna csöndességbe? — kérde Béla, folyton érdeklődve — hol még talán szeretőt sem volna szabad igazságosan tartani?

Könnyen tréfálsz te Béla barátom, — szolt Kálmán — látszik, hogy még soha szükségét nem szenvedtél; még fogalmad sincs a szenvedésről, az emberi nyomorúságról.

Micsoda, — kiáltott elég hangosan Béla — én nem szenvedtem, azt mondd? hát kinek a szive akart megrepedni, mikor az ötödikbe jártam azért a szép kis szobalányért, kit anyám saját lánya gyanánt nevelt a háznál, mint-hogy csak én vagyok magam, sem fi, sem pedig lánytestvérem nincsen, a ki volt, meghalt.

De még sem repedt meg, mert a mint látjuk, hála Jupiternek, most is ép vagy, sietett tovább szólni a beszédet Sugáry ur.

De bizony megrepedett volna, hanem egy alkalommal, a mint künn virágot akart szakasztani, hogy örmeiben dalolni kezdett volna, az alkalmat s mire beszaladhatott volna, mert virágos kert jó távol esett az udvartól, én is utána iramodtam.

S mi lett a leánynyal?

Mi lett? hát a bolond ezt annyira szivére vette, hogy elszaladt a kert tulsó végébe s a helyett, hogy örmeiben dalolni kezdett volna, egy darabig zokogott s azután én eltávoztam a szerencsehelyről, nehogy valaki lépten kapjon, a lány pedig, úgy látszik, beugrott a kerti kutba, mert mikor délután a kertész öntözni akart, ebből huzta ki, persze halva. A bolond nem hogy megköszönte volna czirógatásomat, hanem inkább bele ugrott a kutba. Több esze volt annak a francia nevelőnének, ki hugom és én mellettem volt, mikor 13—14 éves voltam. Hugo eskám még akkor tájban még meghalt, tehát nem volt nálunk tovább harmadfél évnél, de nem volt olyan nap, melyen engem ölébe nem vett s meg nem czirógatott volna. Mindig dicsért az asztalnál, hogy szeretné megérni az én felserdülésemet, mert ugymond olyan ember még nem volt a föld hátán, mint a minőnek ő engem nevel, csak bár két-három év alatt akkorára tudna — ugymond — növesztetni, mint egy 17—18 éves fiatal ember, akkor szeretném megmutatni Bélácskát — ugymond — a mamának, mikor ez a szép nem mellé áll, hogy bolondit el majd mindenkit! Ez gyakran elvitt a virágos kertbe a kut mögé, melybe a kis liba belefutott, s ott, ha nem

vett észre se tekint sem, volt gondja rá, hogy hevenyébe meg-megczirógasson. Később már aztán nem kellett czirógatni, mert magam is megcsókoltam őrmest. Én meg nem foghatom, hogy az a kis bolond liba e miatt meg bemászott a kutba.

Barátom, szolt szomorú hangon Kálmán, te akkor gyilkos vagy, még pedig olyan gyilkos, a ki nemcsak a testet, hanem a lelket is megölted, mert azt raboltad el attól az ártatlan lánykától, mit többé az Isten sem adhat vissza neki s ő lesújtó helyzetét átgondolva, a gyalázat terhe alatt legörnyedt s szétépte élete fonálát, melyet többé soha összekötni nem lehet.

Hát ennek vitettél-é fáklyát koporsója mellett, mikor temették.

Vitessen a forgó szél a bolondnak! minek ugrott azért a kutba? szegény lány volt ám, mondom, hogy anyám neveltette, inkább örülhetett volna, hogy az ember érdeklődött iránta.

Hát a szegény lány ti elöttek csak annyit, hogy azt lehet erre is, arra is huzni, mint timárnak a bőrt, sóhajtott Kálmán s fogta kalapját, hogy távozzék.

Köszönöm a szállást, reggelit, szóval mindazt, a miért csak köszönettel tartozom. Aláz' szolgálja Sugáry ur! „Volt szerencsém,“ hajlongott Sugáry ur a távozó felé s ezzel Kálmán kilépve az ajtón, hamar körül nézett, ha nincs e valaki a folyosón, s midőn senkit sem vett észre lesimogatta tenyerével egy kissé ruháját, hogy még pehely se maradjon róla abból a 15-ös számú szobából, melyben a gyilkossal találkozott s azután gyors léptekkel lenn termett a Duna partján és egyenesen a lánchidnak tartott, hogy Budára juthasson.

Éppen 9 óra lett, mire fölért a miniszteriumi hivatalba, hol ismerősével csakugyan sikerült is találkozni, ki örömmel adá tudtatára, hogy a jövő hónap elején bizonyosan acceptálva lesz, de nem miniszteriumban, hanem az adó hivatalban tüstölend meg éppen akkor egy díjnoki állomás, melyre 70 előjegyzett közül sikerült őt a legelső helyre iratni, mi annyit jelent, hogy a többi 69 akár volna, akár nem, ő bizonyosan alkalmazva lesz.

Kálmán majdnem szétpattant örömeiben. Hála Isten, — mondá — már ugyis csak nem kétségbeestem, annyira aggódtam jövőm fölött. Így majd csak, ámbár terhes lesz, de mégis inkább átfutkosok én a lánchidon, akár milyen hideg lesz, mint sem lemondjak örökre a felsőbb műveltségről s élethivatásomtól örökre elszakadjak.

Rövidke szóváltás után megköszönte Kálmán ismerősének szives figyelmét, melylyel érdekét előmozdítani kegyeskedett, ismerősétől eltávoztott s haza sietett egyenesen, hogy már szerényen magába vonulva egy jót pihenessen oly sok mindenféle tapasztalás után, mely alig 24 óra a'att vele történt.

Miután Kálmán eltávoztott, csak Tinkay és Sugáry ur maradt a 15-ös számú szobában.

Sugáry ur alig várta, hogy Könyessy eltávozzék; még nem ment a második emeleten, midőn eként szólalt meg:

Barátom, ilyen vén penészre való fiatal embert soh'se láttam, mint a ki itt volt nálad; máris úgy teszi magát, mintha ő volna a 7 görög bölcs egyike, pedig bizony soha sem fog még azoknak az árnyékába sem jutni; ki nem állhatok ilyent, a ki fiatal korában, még úgy szólván nem is pelyhezik a bajsza, már is Istenről, igazságról, erkölcsről, meg ilyen egyéb lárfári dolgokról szeret beszélni, a mi csak oly vén maszlagoknak való, kiket már többé az a gondolat nem gyötör, hogy bizony élni is kellene; mert életüknek leszakították már minden virágát. Én csak alig

tudtam megtartóztatni magamat, hogy midőn neked szemtől szemedbe azt mondotta: gyilkos, hogy pofon nem kóllintottam, de mondok, magam is vendég vagyok, tehát első sorban nem is engem illet, hanem téged; te pedig hallgattál, mint valami bűnös tolvaj, kinek még védeni sem szabad magát. Csak beszélne valaki ilyesmit felőled, mikor te nem vagy jelen, majd kötelességemnek tartanám úgy kupába legyinteni, hogy meglátná még azokat a csillagokat is, melyek a háta mögött ragyognak. Neked azt mondani: gyilkos! holott igazad van, inkább gráciának tarthatta volna az a liba eljárássodat, s iparkodnia kellett volna mindenesetre kedvedet keresni s inkább a buta belemászott a kutba.

Hagyd el barátom; nem tudod, hogy a hány fő, annyi gondolkodás, a hány ház, annyi szokás; neki véletlenül olyan bolondságra van esze, mint erkölcsösség, tudományosság, hazaszeretet; szóval bolond idealista az egész, különben szegény gyerekek éppen ez való; nem tudod, hogy a szegényben ez tartja a lelket, uri magunk megélünk e nélkül is.

De, bék abba kiduzzadt homlokába, ha maga bolond, legalább másnak szemtől szemébe ne mondja, hogy gyilkos, hisz' ha valami vidéki meghallotta volna, még el is hiszi hirtelen, hogy valami gazember vagy, pedig becsületesebb legényt keresni kellene most 7 országban. Az a szerencse, hogy csak magunk voltunk.

Dehogy az, igazítá ki Béla Sugáry ur meggyőződését; hanem az, hogy ilyen apostolokra, minő Könyessy barátunk is akar lenni, régen nem hederit már senki. Korunk sokkal fölvilágosodottabb, hogy sem az ő meggyőződéseit szánakozva ki ne tapsolja. Két tánczmester többet lódit a művelt világ folyására, mint egy legio ilyen bolond, erkölcsös szegénységczégér. Tegnap is egész délután itt volt s midőn egy gyönyörű vendégem őt is meg akarta csókolni, kicsinybe, hogy odább nem lökte.

No lásd; a föld nem látott még ilyen bolondot, sietett hatványozni Sugáry ur.

Várj csak; ez még semmi, hanem azt monddta, míg csak meg nem nőül... hová bicaklik nyelvem... meg nem házasodik, vagy hogy is mondta... igazság, míg felesége nem lesz... Hisz a többit érted, ugy-e?

Oh! az Istennek a szárnyas egere! hát addig mindig a sötétségben akar röpködni? No, jó étvágyat neki! Ezeket mondván Sugáry ur hangosan elkezdett röhögni, de mely röhögés mintha mondva lett volna, csinálva s bár mennyire igyekezett is Bélát hasonló megvetésre hangolni, nem sikerült, hogy ez is hahotában törjön ki.

Nem hiába preceptor akar lenni, hanem jól föl is szedett abból a kutya pedanteriából; maholnap még egyébre sem akarna szép szemmel nézni, csak abból a tökféjből kipárolgól bolond és mihaszna eszmékre.

Hagyd el barátom, csilapítá Béla ismét Sugáry urat, ki hirtelenében annyira neki hevült, hogy már hadonázni kezdett; nem rossz gyerek az, csak hogy olyan szerencsétlen bogarai vannak, erről pedig maga sem tehet, hisz tudjuk, hogy sem a szív, sem az ész nem lehet egy percig sem üresen, valaminek meg kell telíteni mindkettőt, akár minek, ha mindjárt szecsának is s már vérében van mindenkinek, őrizni azt, a mivel rendelkezik, ehhez járulhat egy kis önbecsülés is s már ebből könnyen folyik, hogy holmiját többre becsülje másénál s így minél kevesebbel rendelkezik valaki, természetes dolog, hogy ahhoz annál jobban ragaszkodik, annál többre becsüli, pl. egy koldus 10 krt mindenesetre becsül annyira, mint egy király 10 frtot és

ebből mi következnek könnyebben, mint az, hogy minél kevesebbje van valakinek a fejében és szívében, annál jobban becsüli fejét és szívet, szóval önmagát, saját énjét. Így van Könyessy barátom is. De ebből nem következik, hogy érdemesebb uri meggyőződésü telvilágosult fejeknek ne volna szabad a magukét értékesebbnek, becsesebbnek tartani, mint ilyen ostoba, Könyesiféle erkölcsös fejeket, melyek a XIX. századnak igazi parodiái. Én különben szeretem magam körül, mert ha nincs min nevessek, hát csak el nézem ábrázatát; tudod ez oly sajátságos benyomást gyakorol énrám, hogy még ravatalomon is tudnék mosolyogni fölötte. Az a legkülönösebb, hogy összeszedi ajkait, mintha guzsba, vagy békóba akarná tartani, azután el nem neveti magát, ha mind a 18 lánynak elmondom is előtte krónikáját; homlokán is, mintha valami terhes felhő lapulna ilyenkor folytonosan, melyből csakis jégesőt lehet jósolni.

(Folyt. köv.)

Gondolatok.

Legyen bár a békó vas avagy arany, csak egyformán nyom az.

KISFALUDY KÁROLY.

A szabadság, az Istennek ezen legszebb ajándéka, mint gyémánt a bérczek keblében úgy van az emberek előtt mélyen rejtve, s az, a mi őket legbizonyosabban boldogítja, előttök úgy szólván ismeretlen jó.

GR. SZÉCHENYI ISTVÁN.

A legmélyebb sérelem, a mit ember érezhet, ha gyermeke sérti meg.

JEAN PAUL.

Az ész embere olyan, mint valamely Paganini-féle hegedű, lehet ennek csak egyik húrján is játszani; az érzés emberénél azonban legott valamennyi húr mozgásba jő s megzendül az egész hangszer.

KNAPP.

Az öröme legnevesbire, a mások javulása feletti öröm, vajmi ritka az emberek szívében; de a leggyalázatosabb, az a káröröm, mely egy jó ember egyszeri botlásán nyilvánul, szinte közönséges.

TISCHER.

Könnyű dolog a gyűlöletet, nehéz a szeretetet, legnehezebb a közönyösséget eltitkolni.

BÖRNE.

Irodalom.

Lévai Sándor «Első Álmodások» költemények. E czim alatt a karácsonyi ünnepekre egy kötet versem hagyja el a sajtót. A könyv a Franklin-Társulatnál nyomatik igen díszes kiállításban. A kiadást, természetesen magam vezetem; mert a magyar szépirodalmi viszonyok még ma is olyanok, hogy a kiadók igénytelenül hangzó nevéknél csengőbb, emlegettebb nevű irodalmi munkáit se bocsathatják közre anyagi áldozatok kockázata nélkül. Én tehát egyenesen a közönség ama részéhez fordulok felhívással, melyet a naturalismus mai önző világában is érdekelnek egy benyomásokra érzékeny kedély közvetlen egyszerűségű nyilatkozásai. A kötet ára előfizetőknek: 1 frt, mely összeg hozám (az «Egyetértés»-hez) küldhető október végéig. Gyűjtőknek tíz példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Budapest, 1884. szeptember 16-án.

A honáruló, vagy lehet-e Görgeit rehabilitálni? Irta Gévai Sándor. Kiadja: Az «Ébredjünk» és «Csalán» kiadóhivatala. Kapható: Nyiregyházán a kiadónál és minden hazai könyvkereskedésben. Ára 30 krajczár.

Tisza Kálmán programja conservatív világlátásban. Irta Tót Gáspár. Tartalom: I. A szabadelvű irányzatról magyar embernek lemondani nem szabad. II. A magyar állam elég erős arra, hogy az igazságokat legyőzze. III. A felsőház reformja. IV. Ötéves országgyűlés. V. Ami Tisza programjából hiányzik. VI. Függelékül nébány szó a Pester Lloydnak.

Frissítő.

Uj fegyver. Legujabb golyószórók jöttek forgalomba, — t. i. a horvát képviselők szájai.

A hány képviselő, annyi törvényjavaslat. Csak aztán el ne vesszen a gyerek! különben nem kár érte!

Tanító: Mi a fordított viszony?

Gyerek: Minél kisebb a buza ára, annál nagyobb a zsemlye.

Tanító: Jól van hasonlatnak, csak hogy nem igaz.

A kövérség elleni gyógykezelés legsikeresebb, ha angol pénzzel fizetjük a doktort; mert úgy legalább tudni lehet, hány font fogyott.

Eredeti távirat: Pozsony. Trefort beszélt. Marhavész megszűnt. Szabad a vásár.

Zöngemény.

Az irodalom spenotos kertjében ott kapál
A mindent kitérően (?) bíráló Gyulai Pál;
Emitt pedig rázza le a fáról
A tudományt, mint almát Szász Károl.

A szerző rendesen tudja azt, hogy mit akar írni, ritkán azonban azt, hogy mit irt.

A szabadság csak addig terjed, ameddig magad fölött képes vagy uralkodni

A mely pártnál sok a szabadelvű,
Ott annál kevesebb a belvue!
És hitele nálunk, perdu!

Pistike: Gyula, te nagy számár vagy!

Gyula: De te még nagyobb!

Papa: (mérgeesen) Mit lármáztok, ép úgy csináltok mintha a szobában más nem is lenne!

Kálmán napra.*

Kálmán, te érteled ébredtek,
Álmaimból, ha nézhetlek,
Látásod nyugtat, boldogít,
Mosolyod teljesen elbódít,
Azért székhez, hozzánk légy hív,
Ne hiába dobogjon a hí szív.

Derüljön arcodon örök mosoly,
Érőd ne vigye szivedbe szórt konkoly.

Tiszta szívvel kívánom én néked,
Istóczy ne igyék brudert te véled,
Solymosi Esztert, meg a többi
Zengje minden, mindig füledbe.
Addig míg ülsz miniszteri székbe.

Edj mámeluk külthő.

* Jó kívánság, soha sem késő.

Az akadémiánál végre mégis lesz igazságos bíráló — a pályamunkák tűzpróbán esnek át.

Udvarló (a hölgyhez). — Nagysád oly üde, oly bájoló, mint a — tavasz.

Férj (egy év múlva ugyanazon hölgyhöz.) Feleség, legyen eszed, ne légy már mindig olyan, mint az — április.

Delnő. Nincs kiálthatatlanabb a világon, mint az oly fiatal ember, aki udvarolni nem tud. Az ifju. De van asszonyom: a szerelmes öregmama!

Angolosan. Egy angol beszéli, hogy Nápolyban, ép midőn teázni készült nejevel, a villám a szobába csapott s nejét porrá égette. „Istenem, istenem. mit tett ön, mit szólt ön?” kérdé valaki a társaságból. Az angol hidegen: „Csöngettem s azt mondtam: John, söpörje ki a miladyt!”

Nő: Oh, bár minden szőlőt kipusztítana az a phylloxera, hogy soha egy csepp bort se tudnánk inni, — tegnap hallottam K.-éknál az oszonna alatt, hogy már megint holrészegen támolyogtál fényes nappal az utcán!

Férj: Oh, oh, hogy bár abba a kávéfába is beleütne már az a phylloxera, hogy ne lenne ennek a sok asszonynak, mi mellett pletykálokodni.

Történelmi naptár.

Október.

19. Vasárnap. E. 20. Nánd. R. p. — 1532. Perényi Gábor Magyarország főkapitánya, tárnokmester és országbíró születik Terebesen. — 1567. Gróf Országh de Gúth Kristofor országbíró, nógrádi főispán és nemzetségének utolsó sarja meghal.

20. Hétfő. Vendel, Aurel. — 1519. Frangepán Kristóf híres magyar hős megszökik a velenceiek fogságából. — 1848. Batthányi Kázmér gróf Eszék várát magyar önkénytesekkel megszállja. — 1848. A magyar alsóház 153 szavazattal 81 ellenében határozta, hogy az egyházi bíróságok ezentúl is meghagyandók.

21. Kedd. Orsolya és T. vt. — Cserei Mihály magyar történetíró születése Rákoson, a Csikban. — 1764. Simonyi Pál, hongyülési követ és magyar író születik Baján. — 1848. A magyar tábor másodszor indul Bécs ellen és az ellenséges elővéddelel rövid ágyuzást vált; a közlekedés Bécshez egészen elzárva, a városban nagy szükség. 1855. Deáky Fülöp Sámuel Anarchis fordítója, munkás magyar drámaíró meghal Kolozsvárott 71 éves korában.

22. Szerda. Kordula sz. vt. 1303. IX. Benedek pápának választatik. — 1610. Katona Imre vallástudós megh. — 1809. Horváth Mihály a legjelesebb magyar történész születik Szentesen, Csongrádmegyében. — 1811. Liszt Ferencz világhírű magyar zongoraművész s zeneszerző születik Reiding, sopronmegyei faluban.

23. Csütörtök. Kapisztrán János. — 1773. Hajas István magyar vallásos író jezsuita születik Veszprémben. — 1799. Batthány József Lajos nádor fia, erdélyi püspök, kalocsai, esztergomi érsek és bibornok megh. Pozsonyban. — 1862. Teleki Blanka grófnő a magy. szabadságügy buzgó hirdetője a legszomorubb napokban, lelkes honleány meghal.

24. Péntek. Ráfél ifj. — 1790. Teleki József gróf Erdély kormányzója, nagynevű államférfi, követ, koronaőr, a magy. tudós társaság elnöke, mint magyar történész elsőrendű, csillagász születik Pesten. — 1811. Kossuth ünnepeltetése Vinchesterben.

25. Szombat. Krisp. Krizsán. — 1849. Kazinczy Lajos ezredes a magy. forradalomban Aradon kivégeztetik. — Ötvös Ágoston, történet- és régiségbuvár megh. Gyulafehérvárott.

Szerkesztői üzenetek.

Azon tisztelt olvasóinkat, a kik szívesek volnának lapunkat ismertetni, kérjük, ha bennünket ebbeli szándékukról szívesen értesítenének, azoknak ingyen több rendbeli mutatót küldünk. — Tóhelyi. Nem fér be. Tudósítást kérünk — Helybeli előfizetőinket kérjük, ha előfizetéseiket utalványon lennének szívesek beküldeni. — Mosdósy. Köszönjük, ha lehet, kérnénk így tovább. — Több kéziratról jövőre.

